

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

ก. อักษรย่อเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในการอ้างอิงโดยระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังคำย่อชื่อ คัมภีร์ เช่น ม.ม. (บาลี) ๑๒/๑๖๓/๑๒๗ หมายถึง สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสกปาติ พระไตรปิฎกภาษาบาลี เล่ม ๑๒ ข้อ ๑๖๓ หน้า ๑๒๗, ม.ม. (ไทย) ๑๒/๑๖๓/๑๖๕ หมายถึง สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม ๑๒ ข้อ ๑๖๓ หน้า ๑๖๕

พระวินัยปิฎก

คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	
วิ.มหา. (ไทย) =	วินัยปิฎก	มหาวิภังค์ (ภาษาไทย)
วิ.ม. (ไทย) =	วินัยปิฎก	มหาวรรค (ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

คำย่อ	ชื่อคัมภีร์		
ที.สี. (ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	สีลขันธวรรค (ภาษาไทย)
ที.ม. (ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค (ภาษาไทย)
ที.ปา. (ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค (ภาษาไทย)
ม.ม. (บาลี) =	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลปณณาสกปาติ (ภาษาบาลี)
ม.ม. (ไทย) =	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลปณณาสก (ภาษาไทย)
ม.ม. (ไทย) =	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มัชฌิมปณณาสก (ภาษาไทย)
ม.อุ. (บาลี) =	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	อุปริปณณาสกปาติ (ภาษาบาลี)
ม.อุ. (ไทย) =	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	อุปริปณณาสก (ภาษาไทย)
ส.ส. (ไทย) =	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค (ภาษาไทย)
ส.นิ. (ไทย) =	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	นิทานวรรค (ภาษาไทย)
ส.สพ. (ไทย) =	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สพายนวรรค (ภาษาไทย)
ส.ม. (ไทย) =	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	มหาวรรค (ภาษาไทย)

(ณ)

อง.เอกก.	(ไทย) =	สุดตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	เอกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก.	(ไทย) =	สุดตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ปญจก.	(ไทย) =	สุดตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ปญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.สตุตก.	(ไทย) =	สุดตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	สตุตกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.อฏฐก.	(ไทย) =	สุดตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	อฏฐกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ทสก.	(ไทย) =	สุดตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ทสกกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ขุ.	(ไทย) =	สุดตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ขุททกปาฐะ	(ภาษาไทย)
ขุ.ป.	(ไทย) =	สุดตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ปฏีสัมภิตามรรค	(ภาษาไทย)
ขุ.พุทธ.	(ไทย) =	สุดตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	พุทธวงศ์	(ภาษาไทย)

พระอภิธรรมปิฎก

คำย่อ	ชื่อคัมภีร์	
อภ.วิ.	(บาลี) =	อภิธรรมปิฎก วิภังคปาฬิ (ภาษาบาลี)
อภ.วิ.	(ไทย) =	อภิธรรมปิฎก วิภังค์ (ภาษาไทย)

ข. คำย่อเกี่ยวกับคัมภีร์อรรถกถา

การใช้หมายเลขอ้างอิงอรรถกถา โดยเริ่มจากอักษรย่อชื่อคัมภีร์ ตามด้วยวงเล็บฉบับที่ใช้ แล้วตามด้วยลำดับเล่ม/ภาค (ถ้ามี)/ตอน (ถ้ามี)/หน้า ตามลำดับ เช่น

ขุ.ธ.อ. (ไทย) ๑/๒/๒/๘๙ หมายถึง พระสูตรและอรรถกถาแปล ขุททกนิกาย ธรรมบท เล่มที่ ๑ ภาคที่ ๒ ตอนที่ ๒ หน้า ๘๙ ฉบับมหาวิทยาลัย ๒๕๓๕

อรรถกถาพระวินัยปิฎก

วิ.มหา.อ.	(บาลี) =	วินัยปิฎก	สมนตปาสาทิกา มหาวิภังคอฏฐกถา	(ภาษาบาลี)
วิ.มหา.อ.	(ไทย) =	วินัยปิฎก	สมนตปาสาทิกา มหาวิภังคอฏฐกถา	(ภาษาไทย)

อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

ที.สี.อ.	(ไทย) = ทีฆนิกาย	สุมังคลวิลาสินี	สีลขันธวรรคอรรถกถา	(ภาษาไทย)
ที.ม.อ.	(ไทย) = ทีฆนิกาย	สุมังคลวิลาสินี	มหาวรรคอรรถกถา	(ภาษาไทย)
ม.ม.อ.	(บาลี) = มัชฌิมนิกาย	ปปัญจสทฺฐินี	มูลปณณาสกอรรถกถา	(ภาษาบาลี)
ม.ม.อ.	(ไทย) = มัชฌิมนิกาย	ปปัญจสทฺฐินี	มูลปณณาสกอรรถกถา	(ภาษาไทย)
ม.อุ.อ.	(ไทย) = มัชฌิมนิกาย	ปปัญจสทฺฐินี	อุปริปณณาสกอรรถกถา	(ภาษาไทย)
สํ.ข.อ.	(ไทย) = สังยุตตนิกาย	สารัตถปกาสินี	ขันธวารวรรคอรรถกถา	(ภาษาไทย)
สํ.ม.อ.	(ไทย) = สังยุตตนิกาย	สารัตถปกาสินี	มหาวรรคอรรถกถา	(ภาษาไทย)
อง.เอกก.อ.	(ไทย) = อังคุตตรนิกาย	มนโรธปุรณินี	เอกกนิบาตอรรถกถา	(ภาษาไทย)
ขุ.ข.อ.	(บาลี) = ขุททกนิกาย	ปรมตฺโชติกา	ขุททกปาฐอรรถกถา	(ภาษาบาลี)
ขุ.ม.อ.	(ไทย) = ขุททกนิกาย	สัทธัมมปัชโชติกา	มหานิเทศอรรถกถา	(ภาษาไทย)
ขุ.จุ.อ.	(ไทย) = ขุททกนิกาย	สัทธัมมปัชโชติกา	จุฬนิเทศอรรถกถา	(ภาษาไทย)
ขุ.ป.อ.	(ไทย) = ขุททกนิกาย	สัทธรรมปกาสินี	ปฎิสัมภิตามรรคอรรถกถา	(ภาษาไทย)
ขุ.อป.อ.	(ไทย) = ขุททกนิกาย	วิสุทธชนวิลาสินี	อปทานอรรถกถา	(ภาษาไทย)

อรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก

อภิ.สง.อ.	(ไทย) = อภิธรรมปิฎก	ธัมมสังคินี	อัฐสาลินีอรรถกถา	(ภาษาไทย)
อภิ.วิ.อ.	(ไทย) = อภิธรรมปิฎก	วิวัฏค์	สัมโมหวิโนทนีอรรถกถา	(ภาษาไทย)

ค. คำย่อเกี่ยวกับคัมภีร์ฎีกา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ใช้ฎีกาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในการอ้างอิง โดยจะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังคำย่อชื่อคัมภีร์ เช่น ที.ม.ฎีกา (บาลี) ๑/๒๙๐/๒๖๗. หมายถึง ทีฆนิกาย ลินตลปปกาสินี มหาวคคฎีกา เล่มที่ ๑ ข้อที่ ๒๙๐ หน้า ๒๖๗

ฎีกาพระสุตตันตปิฎก

ที.ม.ฎีกา	(บาลี) = ทีฆนิกาย	ลินตลปปกาสินี	มหาวคคฎีกา	(ภาษาบาลี)

ฎีกาปกครองวิเทศ

วิสุทธิ.ฎีกา (ไทย) = ปรมัตถมัญชุสา วิสุทธิมรรคมหาฎีกา
(ภาษาไทย)